

การคุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อยตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน (ใหม่)

นางสาว ปาลีรัฐ ศรีวรรณพฤกษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2975-8

A PROTECTION OF MINORITY SHAREHOLDER
IN PUBLIC COMPANY ACT (REVISED)

Miss Paleerat Sriwannapruet

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

for the Degree of Master of Law in Laws

Faculty of Law

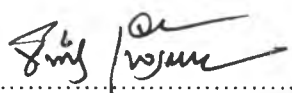
Chulalongkorn University

Academic Year 2002

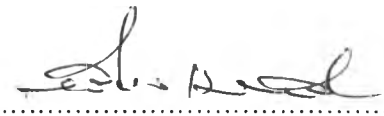
ISBN 974-17-2975-8

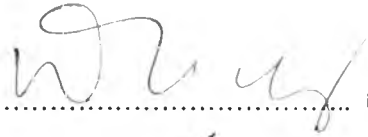
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การคุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อยตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน(ใหม่)
โดย นางสาวปาลีรัฐ ศรีวรรณพฤกษ์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ หรยางกูร

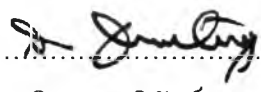
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ชิตพันธ์ เชื้อบุญชัย)

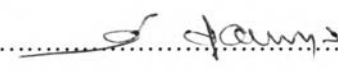
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

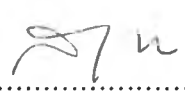
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สำเรียง เมฆเกรียงไกร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ หรยางกูร)

.....กรรมการ
(อาจารย์ สุชาติ ธรรมาพิทักษ์กุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ สุทธิชัย จิตรวานิช)

.....กรรมการ
(อาจารย์ รพี สุจริตกุล)

.....กรรมการ
(คุณสุภาภรณ์ ใจอ่อนน้อม)

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

นางสาว ปาลีรัฐ ศรีวรรณพฤกษ์ : การคุ้มครองผู้ถือหุ้นข้างน้อยตามพระราชบัญญัติบริษัท
มหาชน(ใหม่) (A PROTECTION OF MINORITY SHAREHOLDER IN PUBLIC
COMPANY ACT (REVISED)) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.พิชัยศักดิ์ ทรยางกูร ,
147 หน้า ISBN

การรวมตัวของบุคคลโดยมีจุดประสงค์ในการหาทำไรมาแบ่งปันในระหว่างผู้ลงทุน
ในรูปแบบของบริษัทมหาชนส่งผลทำให้ผู้ลงทุนมีฐานะเป็นผู้ถือหุ้น อันถือเป็นเจ้าของกิจการ
ไม่ว่าผู้ลงทุนดังกล่าวจะเข้ามาถือหุ้นด้วยจุดประสงค์การเก็งกำไรจากการขายหุ้นหรือการได้รับ
ผลประโยชน์ในลักษณะเงินปันผลก็ตาม ผู้ลงทุนดังกล่าวก็อยู่ในฐานะผู้ถือหุ้นที่มีสิทธิตามที่
กฎหมายกำหนด รวมทั้งเป็นบุคคลที่กฎหมายต้องคุ้มครอง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้แบ่งการ
คุ้มครองที่ผู้ถือหุ้นได้รับออกเป็น 3 ประการคือ 1.การคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายที่มีอยู่ใน
ปัจจุบัน 2.การคุ้มครองตามพื้นฐานแห่งสิทธิของผู้ถือหุ้น และ 3.การคุ้มครองตามโครงสร้างความ
สัมพันธ์ระหว่างกรรมการและผู้ถือหุ้นตามกฎหมายบริษัท จากการศึกษาการคุ้มครองทั้ง 3
ประการพบว่า ตามกฎหมายที่มีอยู่ผู้ถือหุ้นได้รับการคุ้มครองค่อนข้างมากและเพียงพอแล้ว
ในเรื่องต่างๆเช่น การจัดการบริหารบริษัท การออกเสียงลงคะแนน เป็นต้น รวมทั้งบทบัญญัติ
ของกฎหมายที่กำหนดให้กรรมการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและความระมัดระวัง
แต่นอกจากกฎหมายที่มีอยู่แล้ว ปัจจุบันยังมีการนำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งมีบทบาท
เป็นเพียงกฎหรือแนวปฏิบัติมาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานมากยิ่งขึ้นด้วย

และเนื่องจากวิวัฒนาการของบริษัทในประเทศไทยพัฒนามาจากรูปแบบของ
บริษัทครอบครัว ต่างจากบริษัทในต่างประเทศที่มีการกระจายหุ้นอย่างชัดเจนทำให้ไม่มี
ปัญหาในเรื่องการเป็นผู้ถือหุ้นข้างมากและผู้ถือหุ้นข้างน้อยดังเช่นที่ปรากฏในกฎหมายไทย
ดังนั้น นอกเหนือ ไปจากข้อเสนอแนะที่ให้การปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่มีสภาพบังคับ
อย่างแท้จริงและเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติในบางเรื่องให้เอื้อต่อการคุ้มครอง
ผู้ถือหุ้นข้างน้อยมากยิ่งขึ้นแล้ว การกระจายหุ้นอย่างแท้จริงในบริษัทมหาชนยังมีผลทำให้
ผู้ถือหุ้นข้างน้อยได้รับการคุ้มครองมากขึ้นไปอีกประการหนึ่งด้วย

ภาควิชานิติศาสตร์
สาขาวิชานิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิติศ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

#4386104234 : MAJOR LAWS

KEY WORD : MINORITY SHARE HOLDER / PUBLIC LAW /PROTECTION/SHAREHOLDER

PALEERAT SRIWANNAPRUEK : THESIS TITLE. (A PROTECTION OF MINORITY

SHAREHOLDER'S RIGHT) THESIS ADVISOR : ASSIS.PROF.PICHAISAK

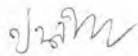
HORAYANGKUL , 147 pp. ISBN 974-17-2975-8

When people unite, in the form of a public company, for the purpose of profit sharing, each member is called a shareholder. From a legal perspective, shareholders are recognised as the real owners of such a company. The law is not concerned as to what is the real purpose of each shareholder. As a shareholder, he/she is entitled to be protected under the law equal to other shareholders. This thesis discusses three methods regarding the protection of the shareholder's rights and interests, namely: 1. Shareholder protection under existing law; 2. Shareholder protection under the fundamental right of the shareholder; and 3. Shareholder protection as a result of the relationship between directors and shareholders. Following research and study, it can be concluded that existing law provides sufficient protective methods, for example, company management, voting rights and etc. The existing law also provides that directors shall manage and operate the company's business in good faith with due care and attention. In addition, the concept of good governance also applies to protect shareholders. Thai corporation law has evolved from the concept of the family company. This concept differs from the concept behind corporate law in other countries. Public company law in other countries focuses on the offering of a larger proportion of shares to the public so that these countries have less problems with minority shareholder protection than in Thailand.

In conclusion, existing law must be strictly enforced and the existing law should be amended as suggested in this thesis. In addition, the offering of a larger proportion of shares to the public should be considered.

Field of study Laws

Academic year 2002

Student's signature.....

Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงไปได้ด้วยดีเพราะความกรุณาของคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ร่วมพิจารณา และให้ความเห็นทางวิชาการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านอันได้แก่ รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ หวังนงนุช ซึ่งเห็นชอบให้ผู้เขียนศึกษาวิทยานิพนธ์หัวข้อนี้ และรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งให้คำปรึกษาในเรื่องการเขียนวิทยานิพนธ์ การศึกษาภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษ รวมทั้งการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ รองศาสตราจารย์ สำเริง เมฆเกรียงไกร ผู้ซึ่งเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อาจารย์ สุชาติ ธรรมภักดิ์กุล อาจารย์ สุทธิชัย จิตรวาณิช ผู้ซึ่งได้ให้คำแนะนำและวางแผนในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้รวมทั้งให้กำลังใจผู้เขียนตลอดมา อาจารย์รพี สุจริตกุล และคุณสุภาภรณ์ ใจอ่อนนุ่ม ผู้ซึ่งผู้เขียนได้รับโอกาสในการได้รับความเห็นทางวิชาการที่มีประโยชน์ยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์ ที่ได้ให้ความสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์และติดตามความคืบหน้าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด รองศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ สำหรับการสนับสนุนด้านกำลังใจ คุณเมธาวิ สาระไทย สำหรับหนังสือเรื่อง Minority Shareholders' right รวมทั้งการเป็นผู้ช่วยคิด ค้นคว้าและบทความย่อภาษาอังกฤษที่มีข้อความถูกต้องผู้เขียนที่สุด

นอกจากนั้นผู้เขียนยังต้องระลึกถึงการสนับสนุนในด้านกำลังใจจากเพื่อนๆ พี่ๆ ทั้งที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและที่สำนักงานศาลปกครอง รวมทั้งความช่วยเหลือในด้านคอมพิวเตอร์ การพิมพ์หนังสือและการติดตามถามไถ่ความคืบหน้าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

และที่สำคัญที่สุด ผู้เขียนขอกราบระลึกถึงพระคุณของบิดามารดา ผู้ให้กำเนิดชีวิต และสติปัญญา พร้อมทั้งการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน รวมทั้งการให้การสนับสนุนผู้เขียนในทุกๆ ด้าน ร้อยโทหญิงปาลารวี ศรีวรรณพฤกษ์ พี่สาวของผู้เขียนที่ส่งกำลังใจมาให้ผู้เขียนสม่ำเสมอจากประเทศสหรัฐอเมริกา ท้ายสุด ผู้เขียนขอขอบคุณความอดทนและพยายามของตนเองที่ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงลงไปได้ด้วยดี หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
1.2 สมมติฐาน.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	5
1.6 วิธีการศึกษาวิจัย.....	5
บทที่ 2 การรวมตัวในรูปแบบองค์กรธุรกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างกรรมการและผู้ถือหุ้นในบริษัท.....	6
2.1 นิยามขององค์กรธุรกิจประเภทบริษัท.....	6
2.2 นิยามของผู้ถือหุ้น (shareholder) และผู้ถือหุ้นข้างน้อย (minority shareholder).....	13
2.3 นิยามของกรรมการบริษัท.....	16
บทที่ 3 สิทธิของผู้ถือหุ้นตามพื้นฐานแห่งสิทธิ.....	18
3.1 หุ้นสามัญ.....	20
3.2 หุ้นบุริมสิทธิ.....	22
3.3 หุ้นกู้.....	29

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
บทที่ 4 การคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้นข้างน้อย.....	33
4.1 การคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน.....	33
(1) สิทธิที่จะได้รับใบหุ้น โอนหุ้น และขอแปลงสภาพหุ้น.....	34
(2) สิทธิที่จะได้รับเงินปันผล.....	35
(3) สิทธิที่จะได้รับหุ้นเพิ่มทุนได้ก่อน.....	35
(4) สิทธิที่จะได้รับเงินปันผลเมื่อมีการเลิกบริษัท.....	36
(5) สิทธิการเลือกตั้งและถอดถอนกรรมการบริษัทมหาชนจำกัด.....	37
(6) สิทธิแต่งตั้งและถอดถอนผู้สอบบัญชีบริษัทมหาชนจำกัด.....	42
(7) สิทธิในการอนุมัติงบดุลและตรวจสอบรายงานการเงินของบริษัท.....	46
(8) สิทธิเกี่ยวกับการประชุมผู้ถือหุ้น.....	46
(9) สิทธิตรวจสอบเอกสารและหลักฐานต่างๆของบริษัทมหาชนจำกัด.....	48
(10) สิทธิการฟ้องคดีของผู้ถือหุ้น.....	49
1. การฟ้องคดีโดยอาศัยสิทธิของผู้ถือหุ้นเพื่อประโยชน์ส่วนตัว.....	49
2. การฟ้องคดีโดยอาศัยสิทธิของบริษัทเพื่อประโยชน์ของบริษัท โดยส่วนรวม (Derivative Action)	54
4.2 การคุ้มครองสิทธิตามลักษณะหุ้นที่ถือ(หุ้นบุริมสิทธิ).....	64
(1) การได้รับเงินปันผล.....	65
(2) การแปลงสภาพหุ้น.....	71
(3) การคืนทุนเมื่อเลิกกิจการ.....	73
(4) การลด/เพิ่มสิทธิออกเสียง.....	74
(5) การไถ่ถอนบุริมสิทธิ.....	81
(6) สิทธิในการซื้อหุ้นใหม่.....	82
4.3 การคุ้มครองสิทธิตามโครงสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างกรรมการและผู้ถือหุ้นตามกฎหมายบริษัท.....	85
4.3.1 หลักความระมัดระวัง (Duty of Care).....	86
1. ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความเอาใจใส่ในการจัดการบริหาร.....	88
2. ปัญหามาตรฐานการพิจารณาเกี่ยวกับระดับความระมัดระวัง.....	92
3. ปัญหาการมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่นเพื่อช่วยจัดการบริหาร.....	99

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4.3.2 หลักวินิจฉัยทางการค้า (Business Judgement Rule).....	103
4.3.3 หลักความซื่อสัตย์สุจริต (Fiduciary Duty).....	105
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	134
บรรณานุกรม.....	147
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	153